

TÁRKI-TUDOK
Tudásmenedzsment és Oktatókutató
Központ Zrt.

Pedagógus 2010 kutatás

A tanári főkérdőívek elemzése

Írta: Gáti Annamária

2010. április

Tartalom

1.	Bevezetés.....	3
2.	Demográfia.....	3
3.	A válaszadó pedagógusok iskolai végzettsége	3
4.	A pedagógusok nyelvtudása	4
5.	A pedagógusi karrier	5
6.	A pedagógusok foglalkoztatásának jellemzői	7
7.	A pedagógusok óraszámai, túlórái	11
8.	A pedagógusok órakedvezményei	13
9.	A pedagógusok osztálytermi órái, foglalkozásai	15
10.	Tanításon kívüli feladatok heti átlagos időtartama.....	19

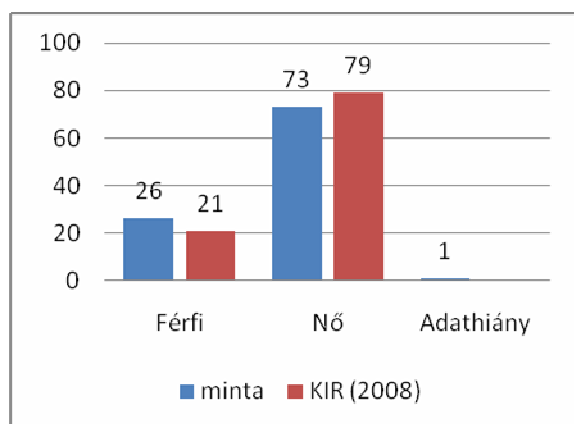
1. Bevezetés

A pedagógusok kéthetes időmérleg-felmérését egy „alap-kérdőív” lekérdezése előzte meg. Ebben a kérdőívben regisztráltuk a pedagógus demográfiai jellemzőivel képzettségével és munkaviszonyával kapcsolatos „szokásos” alap-információkat, a pedagógusok munkakörülményeivel kapcsolatos tényeket és percepciókat, valamint a munkaterheléssel, munkakörülményekkel kapcsolatos attitűdöket. A következőkben e kérdőíves adatfelvétel eredményeit ismertetjük. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy az ebben a fejezetben szereplő, munkaterhelésre vonatkozó adatok nem az időmérleg-naplózás eredményeit mutatják, hanem a szokásos, kérdőíves módszerű adatokat.¹

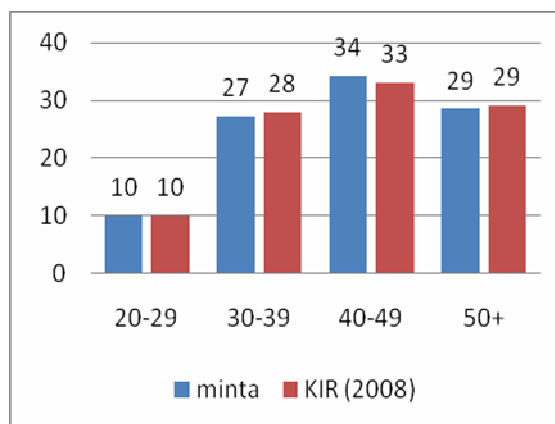
2. Demográfia

A pedagógus 2010 kutatásban válaszoló pedagógusok közel háromnegyede nő, egynegyede pedig férfi volt (1. ábra). Életkor szerinti megoszlás szerint a válaszadók több mint harmada 40 és 49 év közötti, közel 30 százaléka pedig 50 év fölötti. A 30 év alattiak mindössze a válaszadók tizedét teszik ki (1-2. ábra).

Az életkor szerinti megoszlás nagyjából a közoktatási statisztikában is fellelhető arányokat közelíti, valamivel nagyobb eltérés a nemek szerinti megoszlásban látható. A válaszadó pedagógusok körében a férfiak aránya magasabb, a nők aránya pedig valamivel alacsonyabb, mint a közoktatási adatbázisban található adatok. A válaszadók átlagéletkora 43 év.

1. ábra–A pedagógusok megoszlása nemenként (%)
N-minta: 2807

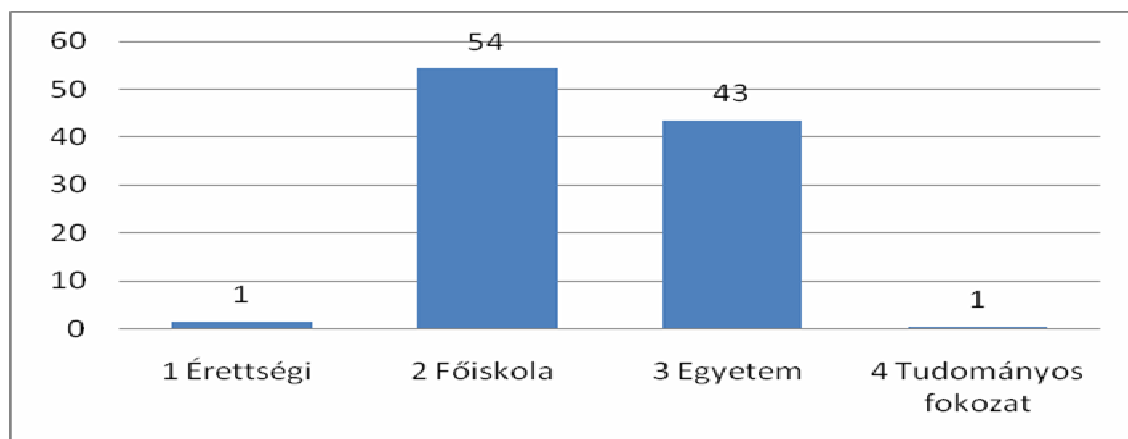
2. ábra–A pedagógusok életkor szerinti megoszlása (%)
Adathiány a mintánkban: 0,3 százalék
N-minta: 2807

3. A válaszadó pedagógusok iskolai végzettsége

A pedagógusok kicsivel több mint a felének főiskolai végzettség a legmagasabb szintű képesítése. Egyetemi szintű végzettsége 43 százaléknak van. Egy-egy százalék érettségivel, illetve tudományos fokozattal rendelkezik (3. ábra). A válaszadók 8 százaléknak azonban nem

¹ A tanulmányban szereplő adatok a Függelékben is megtalálhatók.

ez a pedagógusi szakképzettség. Közülük 41 százaléknak egyáltalán nincs, 40 százaléknak főiskolai, 18 százaléknak pedig egyetemi szintű pedagógusi szakképzettsége van.²

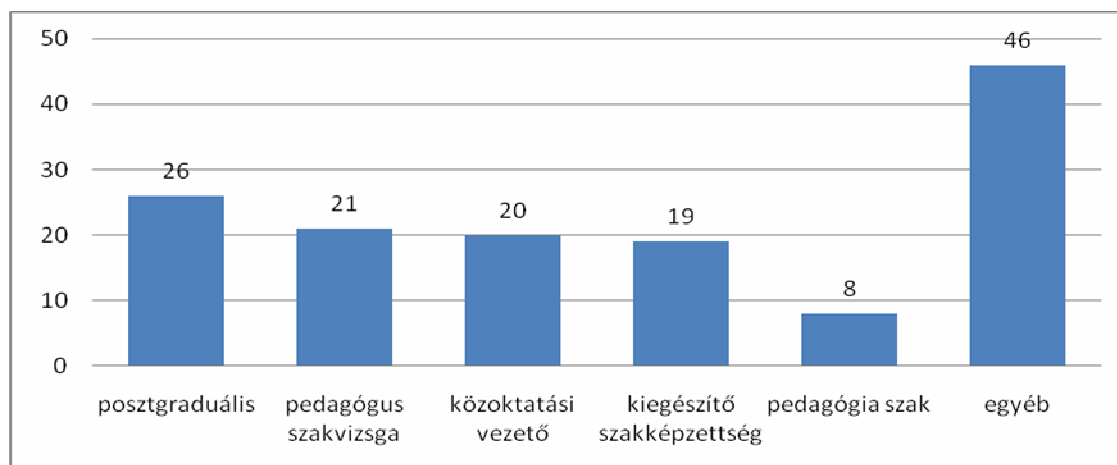

3. ábra– A pedagógusok legmagasabb iskolai végzettsége (%)

Adathiány: 0,4 százalék

N: 2807

Egyéb, a pedagógusi szakképzettségen kívüli, kiegészítő szakképzettségéről a pedagógusok közel fele (46 százalék) számolt be (4. ábra).

4. ábra – A különböző kiegészítő végzettséggel rendelkezők aránya a kiegészítő végzettséggel rendelkezőkön belül (%)

N: 1353

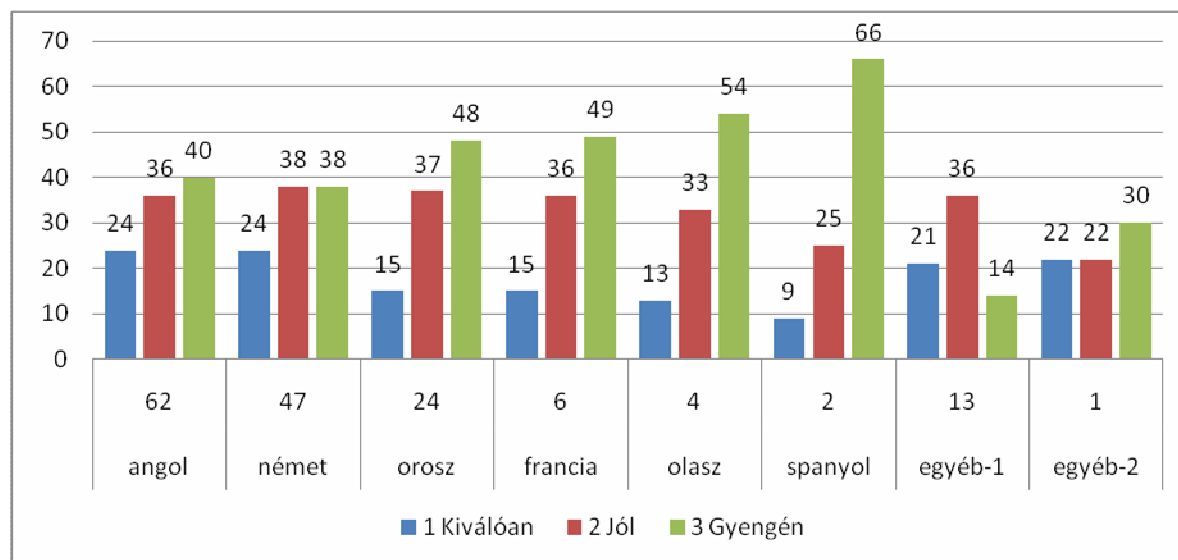
4. A pedagógusok nyelvtudása

A pedagógusok 63 százaléka beszél valamilyen nyelvet a magyaron kívül. Az idegen nyelvet beszélők 54 százaléka egy, 35 százaléka 2, 11 százaléka pedig 3 vagy több nyelven beszél, leginkább angolul és/vagy németül. Előbbit a válaszadók 62, utóbbit 47 százalék jelölte meg. A válaszadó pedagógusok közel negyede oroszul beszél, a francia, olasz, illetve spanyol nyelvet pedig a válaszadók kevesebb, mint tizede említette. Egyéb nyelvet a pedagógusok 13, illetve 1 százaléka jelölt meg (5. ábra).

Az egyes nyelveket megjelölő válaszadóknak általában a negyede vagy annál kevesebben nyilatkozott úgy, hogy kiválóan beszéli az adott nyelvet, és körülbelül harmaduk értékelte jónak a beszédképességét (5. ábra). Általában az mondható, hogy minél kevesebben beszélnek egy adott nyelvet, annál

² Adathiány: 1 százalék

magasabb azok aránya, akik az adott nyelvvel kapcsolatban azt mondják, hogy beszédképességük gyenge, illetve annál kevesebben mondják, hogy kiválóan beszélnek azt.

5. ábra – A pedagógusok nyelvismerete (%) és beszédképességének szintje (%)

A pontos elemszámokat ld. a Függelékben

Adathiányok – beszédképesség szintje:

Egyéb-1: 29 százalék

Egyéb-2: 26 százalék

A beszélt nyelvek száma összefügg a pedagógusok demográfiai jellegzetességeivel (nem és kor). A nők körében magasabb a több nyelvet beszélők aránya, ami részben azzal magyarázható, hogy a nők körében magasabb a nyelvtanárok aránya, viszont az is megfigyelhető, hogy a nyelvtanár nők körében magasabb a több nyelvet ismerők aránya, mint a nyelvtanár férfiak körében.

A koralapú összehasonlításban a magyarokon kívül egy idegen nyelvet beszélők aránya az idősebb korosztályok, a két idegen nyelvet beszélők aránya a fiatalabbak, majd a három vagy több nyelvet beszélők aránya ismét az idősebbek körében magasabb.

A pályakezdők-nem pályakezdők csoportjait vizsgálva, a korhoz hasonló tendencia figyelhető meg. A beszélt nyelvek száma ezen túl azzal mutat összefüggést, hogy milyen programokon tanít az adott pedagógus. A több nyelvet beszélők aránya a csak általános iskolákban és a csak szakiskolai programban oktató pedagógusok körében volt a legalacsonyabb, az egyéb programmal is kombinált szakiskolai osztályokban tanítók esetében már jobb a helyzet, a legjobb eredményeket pedig a gimnáziumi pedagógusok körében figyeltük meg.

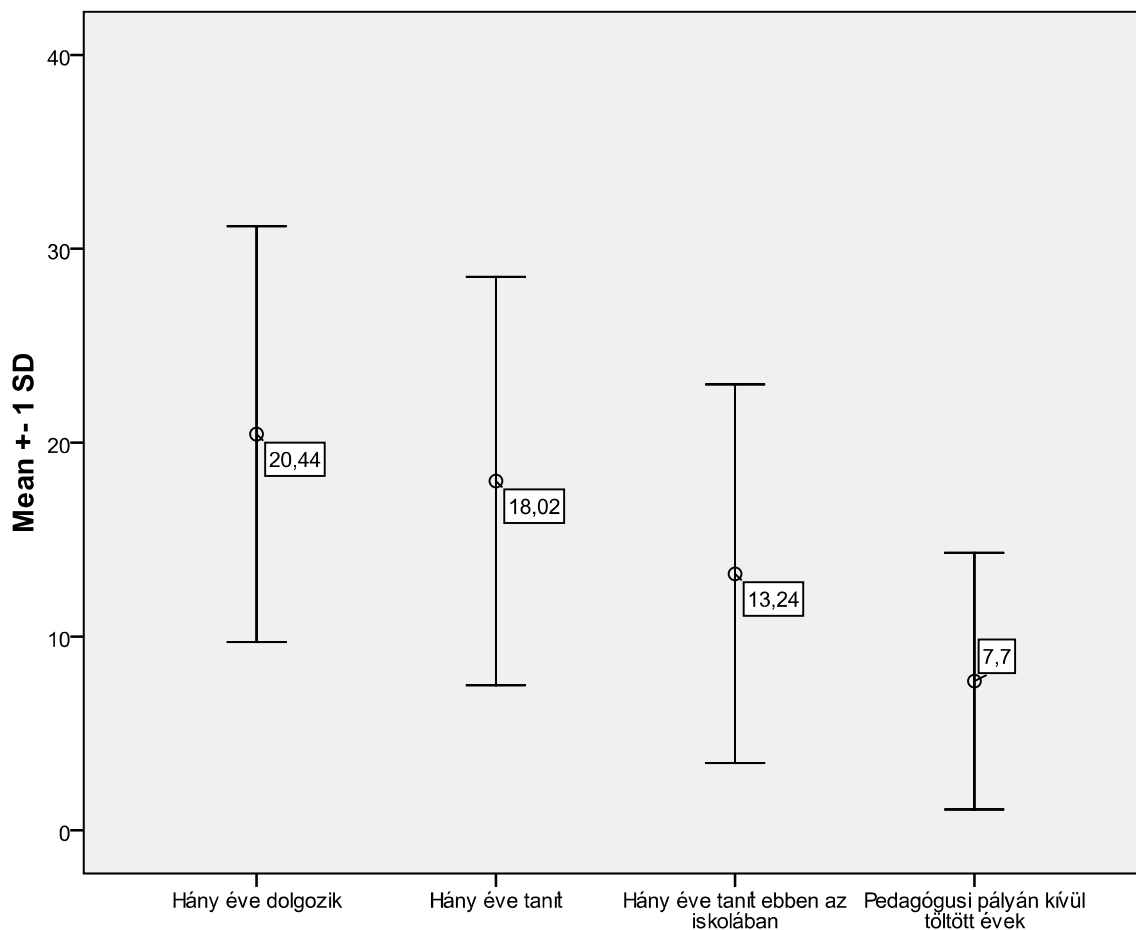
A három, legtöbbször megjelölt nyelv esetét vizsgálva is mutatkoznak különbségek. Az angol nyelvet szignifikánsan több férfi beszéli, a német és orosz nyelveket azonban a nők jelölték meg magasabb arányban. A fiatalok és a pályakezdők többen beszélnek az angol nyelvet, mint idősebb, illetve nem pályakezdő kollégáik, az orosz nyelv esetében viszont éppen fordított a tendencia. Németül szintén a fiatalok beszélnek magasabb arányban.

5. A pedagógusi karrier

A válaszadó pedagógusok átlagosan 20 éve dolgoznak, és átlagosan 18 éve tanítanak, jelenlegi iskolájukban pedig átlagosan 13 éve tanítanak (6. ábra). A pedagógusok 13 százaléka tekinthető pályakezdőnek, ami azt jelenti, hogy kevesebb, mint 5 éve tanít.³

³ A pályakezdők sem tekinthetők egységes csoportnak, 35 százalékuk nem a klasszikus értelemben vett pályakezdő, csak pedagógusként azok, de egyéb munkatapasztalatuk már van. Átlagos életkoruk is magasabb, mint a klasszikus pályakezdőké, 36 év a 27 évvel szemben.

A kor erősen korrelál a pedagógusi pályán eltöltött évek számával (Pearson korreláció: 0,882, szign.: 0,000), ami arra enged következtetni, hogy a pedagógusok karrierpályája legjellemzőbben az iskolai tanításból áll. Azonban elmondható, hogy a pedagógusok 31 százaléka töltött el legalább egy évet a pedagógusi pályán kívül. A pedagógusi pályán kívül eltöltött idő átlagosan valamivel több, mint 7 és fél év.

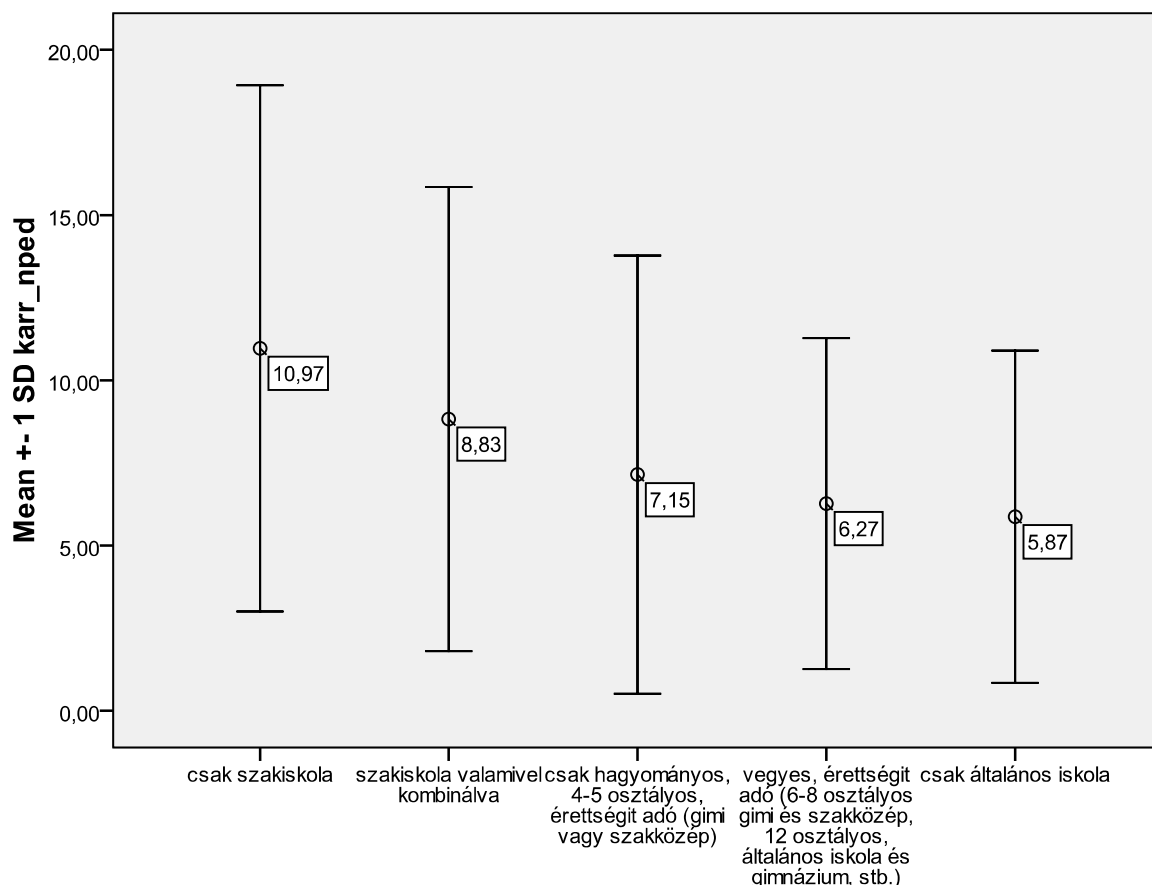
6. ábra – A pedagógusi pálya néhány jellemzője (évek átlaga)

A pedagógusi pályán kívül töltött évek átlaga azok körében értendő, akik dolgoztak a pedagógusi pályán kívül. A válaszadók teljes körére számolva a pedagógusi pályán kívül töltött évek átlagos száma 2,4 év.

A pontos elemszámokat ld. a Függelékben

A pedagógusi pályán kívüli tapasztalattal a férfiak 43, a nőknek azonban mindössze 28 százaléka rendelkezik. Míg a nők átlagosan 7, addig a férfiak 9 évnyi tanításon kívüli tapasztalatuk van.

A program szerinti bontást tekintve a pedagógusi pályán kívüli munkavégzés leginkább a szakiskolai képzésben oktatókra jellemző. A csak szakiskolai programon tanító pedagógusok 60, a kombinált szakiskolai programokban tanítóknak pedig a 43 százaléka rendelkezik nem tanítási tapasztalattal is. A tapasztalat időtartamát tekintve is az mondható, hogy ők rendelkeznek a legtöbb, átlagosan 9-11 évnyi „nem pedagógiai tapasztalattal”. A nem tanári pálya legkevésbé a csak általános iskolában, illetve az érettségis is adó gimnáziumokban / szakközépiskolákban jellemzi a pedagógusokat. Az átlagokhoz tartozó szórások mindenhol nagyon magasak (7. ábra).

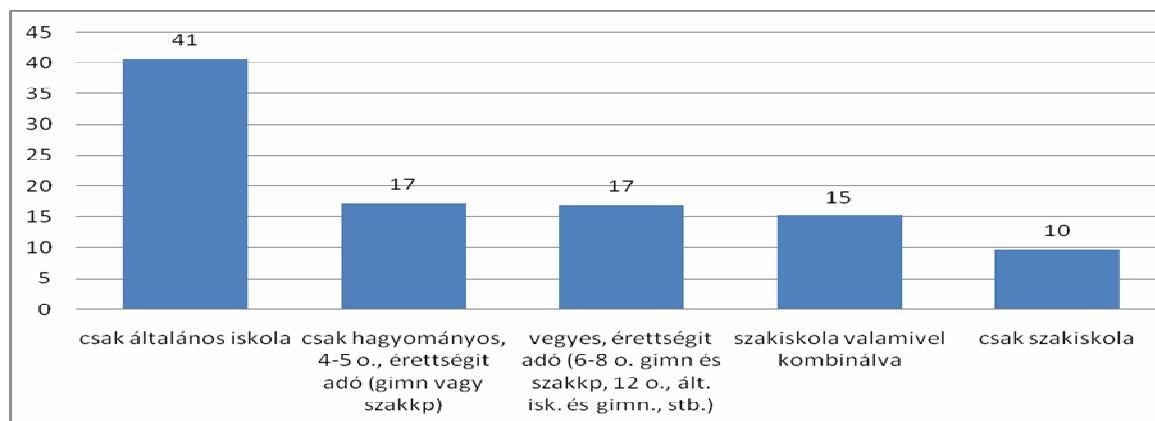

7. ábra – A pedagógusok tanításon kívüli munkatapasztalata (év)

A pedagógusi pályán kívül töltött évek átlaga azok körében értendő, akik dolgoztak a pedagógusi pályán kívül.
A pontos elemszámokat ld. a Függelékben

6. A pedagógusok foglalkoztatásának jellemzői

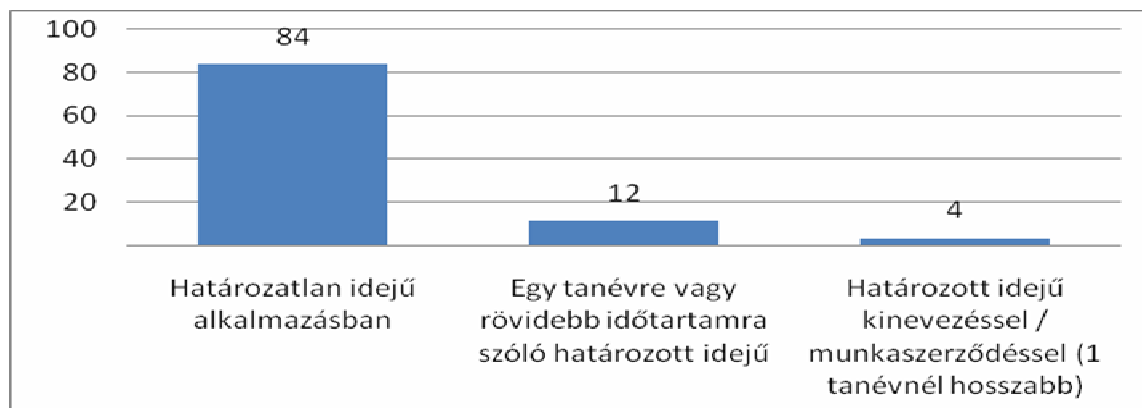
A válaszadó pedagógusok 41 százaléka általános iskolai tanár, vagy tanító, 17 százalék olyan intézményben tevékenykedik, ahol csak érettségit adó, illetve érettségit adó képzés is van, 15 százalékuk kombinált szakiskolában, tizedük pedig csak szakiskolában (8. ábra).

8. ábra – A mintába került pedagógusok iskolatípus szerinti megoszlása (%)

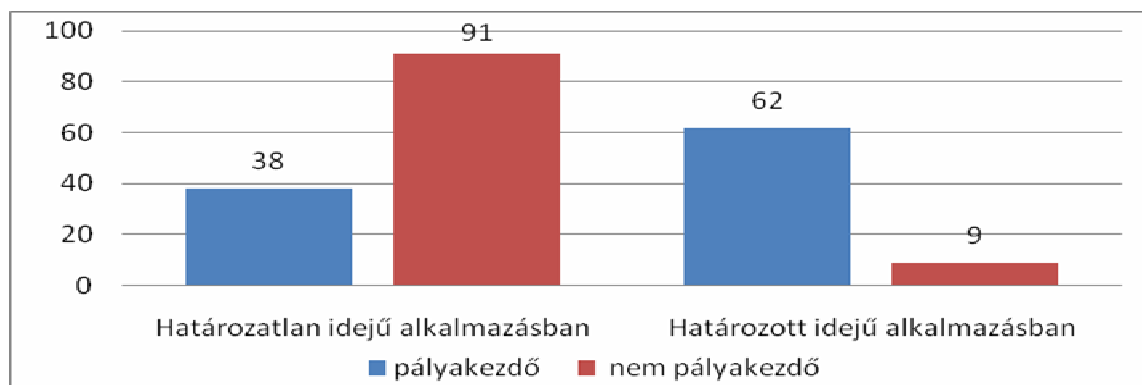
N: 2807

A pedagógusok döntő többségének (84 százalék) határozatlan idejű szerződése van, kicsivel több, mint tizedüknek legfeljebb egy tanévre, 4 százalékuknak pedig 1 tanévnél hosszabb időtartamra van határozott idejű munkaszerződése (9. ábra).

9. ábra – A pedagógusi munkaszerződések típusai (%)
N: 2807

A határozott idejű foglalkoztatás azonban főleg a pályakezdő pedagógusokat érinti, akik körében közel hétszer annyi a határozott idejű szerződéssel foglalkoztatottak aránya, mint a nem pályakezdők körében (10. ábra). Ugyancsak megemlítenéd, hogy a határozott időre alkalmazott pályakezdők 53 százaléka legfeljebb egy tanévre szóló szerződéssel rendelkezik.

10. ábra – A pedagógusok munkaszerződése (%)
N: 2807

A határozott időre foglalkoztatás a programtípussal is összefügg. A határozott idővel foglalkoztatottak aránya a szakiskolai (kombinált szakiskolai, illetve csak szakiskolai) programokban tanító pedagógusok esetében a legmagasabb (19-20 százalék), a legalacsonyabb pedig az általános iskolai, illetve a hagyományos gimnáziumi programokon tanítók esetében (14-14 százalék).

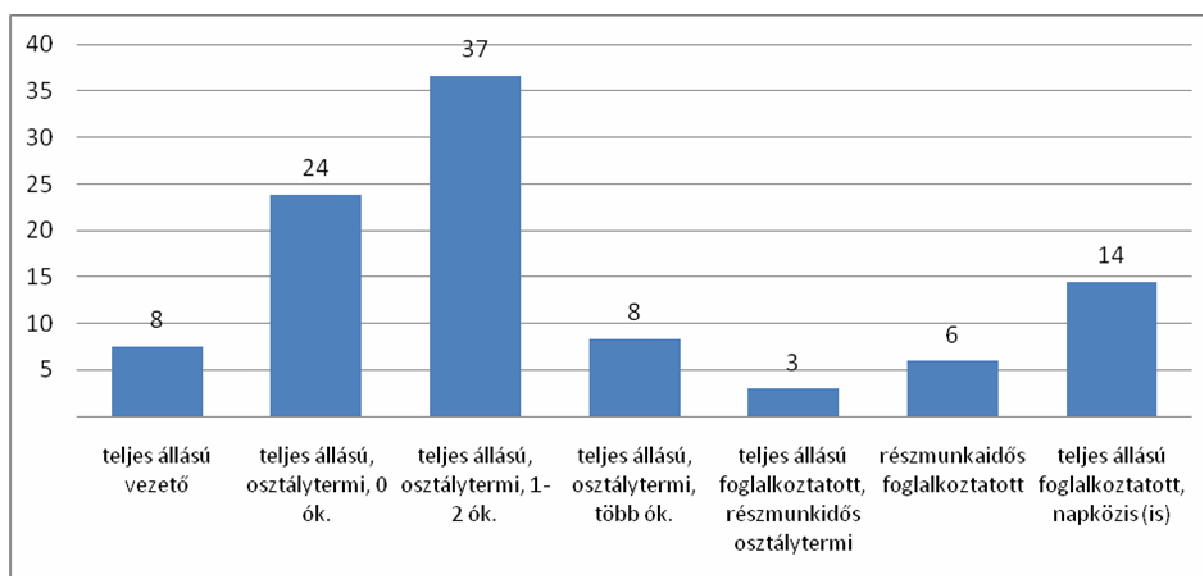
A határozott idejű szerződéssel rendelkező pedagógusok munkaszerződésében 64 százalékuk szerint nem szerepel semmilyen kitétel, közel negyedük (23 százalék) konkrét dátumig helyettesíti valamely kollégáját, 8 százalékuk konkrét dátum meghatározásának megjelölése nélkül helyettesít, 3 százalékuk esetében pedig valamilyen egyéb kitétel szerepel a szerződésben.⁴

Beosztását tekintve a válaszadók 8 százaléka vezető, 92 százaléka pedig beosztott pedagógus. A vezetők 35 százaléka intézményvezető, 8 százaléka tagintézmény-vezető, 57 százaléka

⁴ Adathiány: 2 százalék

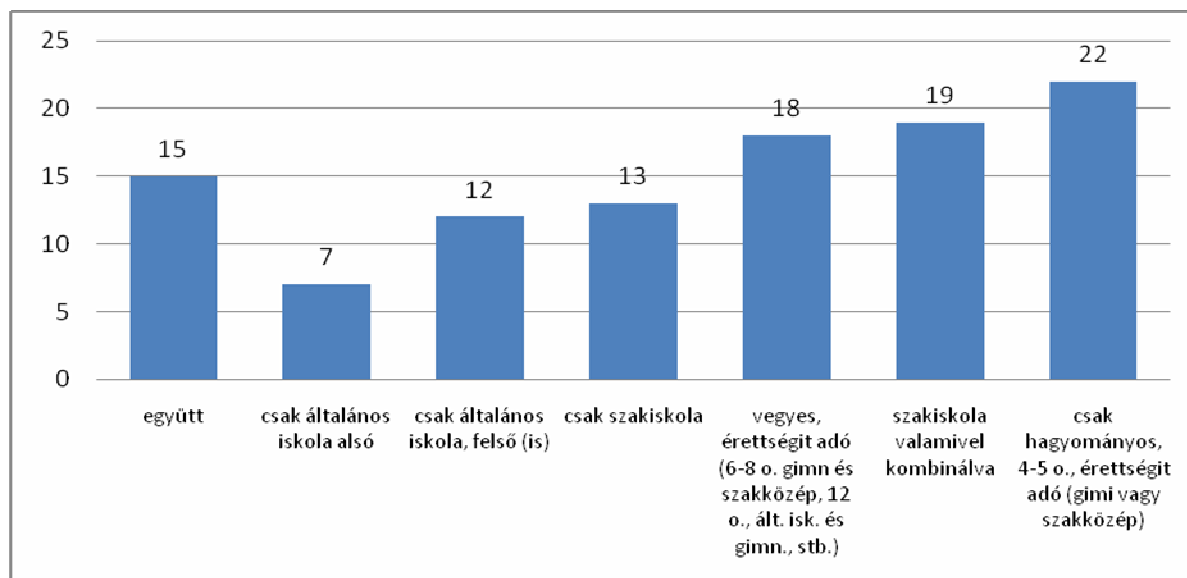
pedig intézményvezető-helyettes volt. A pedagógusok 79 százalékát egy munkakörben alkalmazzák az intézményekben.

Összességében az osztálytermi pedagógusok 94 százaléka teljes állású foglalkoztatotti munkaviszonyban dolgozik - a magyar iskolákban tehát nem jellemző a részmunkaidős foglalkoztatás. Ugyanakkor az osztálytermi pedagógusok közel egynegyede nem teljes munkaidőben foglalkozik osztálytermi tanítással. Leginkább gyakori iskolán belüli munkakör-megosztás az, ha egy pedagógus napközis feladatokat is ellát, és osztálytermi feladatai is vannak. Leginkább az a jellemző, hogy az alsó tagozatos tanítók megosztják a napközis és az osztálytanítói munkát: az általános iskola alsó tagozatában tanítók 39 százaléka lát el napközis feladatokat is, de a felső tagozaton tanító tanárok esetében is 28 százalék ez az arány. A pedagógusok 6 százaléka részmunkaidős foglalkoztatott, további 3százalékuk esetében pedig az iskola teljes munkaidőben foglalkoztatja a pedagógust, de ezt több munkakörre osztja - részben osztálytermi feladatokra, részben pedig nem osztálytermi feladatokra (pl. könyvtáros szabadidő szervező, stb.) (11. ábra).

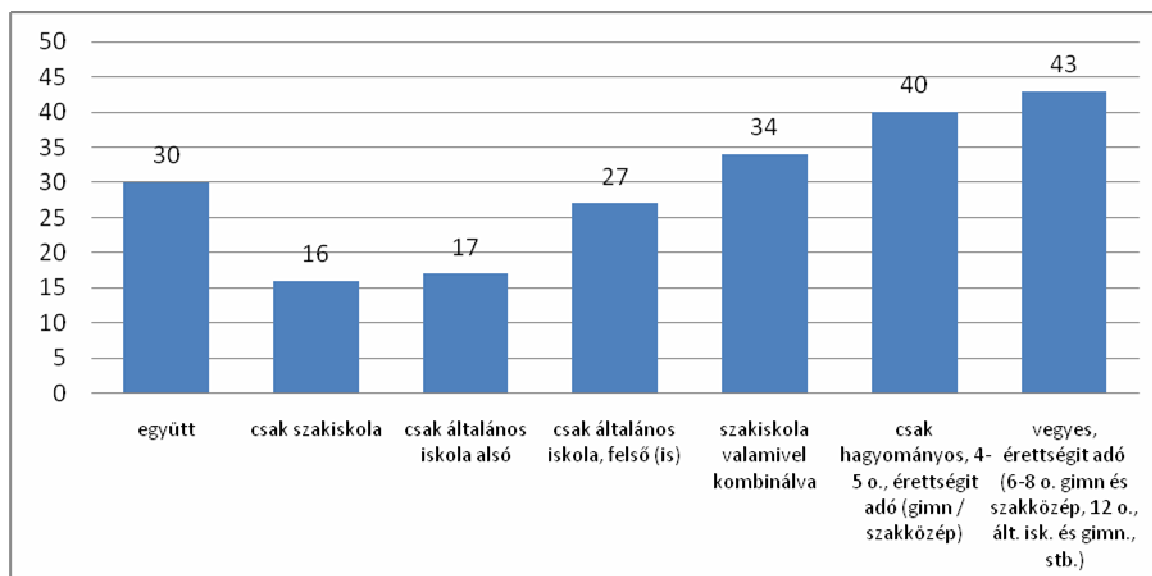
11. ábra – A mintába került pedagógusok foglalkozási viszony szerinti megoszlása
ók.: órakedvezmény
N: 2807

Az osztálytermi pedagógusok 15 százaléka a fő munkahelyét jelentő iskolán kívül más munkahelyen is dolgozik. A rész-munkaidőben alkalmazottak 37 százalékának van máshol is munkaviszonya, a többiek körében 14 százalékos további alkalmazást regisztráltunk. A más munkahelyen való alkalmazás leginkább a középiskolai pedagógusokra jellemző, közülük majdnem minden ötödiknek van máshol is munkahelye (ez alól a csak szakiskolában tanító pedagógusok is kivételt képeznek). A csak szakiskolai osztályokban tanítók 13 százaléka, az általános iskola felső tagozatán tanítók 12 százaléka, míg az alsó tagozatos tanítók 7 százaléka számolt be arról, hogy más munkahelyen is dolgozik (12. ábra).

12. ábra – Más munkahelyen is dolgozó pedagógusok, a pedagógusok által tanított osztályok jellegzetessége szerint
N: 2793

A pedagógusok közel harmada (30 százalék) az iskolai tanítási feladatokon kívül magánórákat is szokott tartani. Átlagosnál lényegesen kevesebben tartanak magánórákat azok, akiknek szerződés szerint az osztálytermi feladatokon kívül más jellegű iskolai kötelezettségük is van: a napközis feladatokat is ellátók (19 százalék vs. 32 százalék a nem napközisek körében), vezetők (20 százalék vs. 31 százalék a beosztott pedagógusok körében). A teljes munkakörben osztálytermi feladatokat ellátók 33 százaléka tart magánórákat. A magánórák tartása leginkább az érettségít (is) adó középiskolák tanáira jellemző: ezekben az iskolákban tíz tanár közül hárman-négyen tartanak magánórákat is. Ennél lényegesen kisebb a magánórák tartása a többi pedagógus körében: az alsó tagozaton tanítók és a csak szakiskolai osztályokban oktatók 17, illetve 16 százaléka tart magánórákat is (13. ábra).

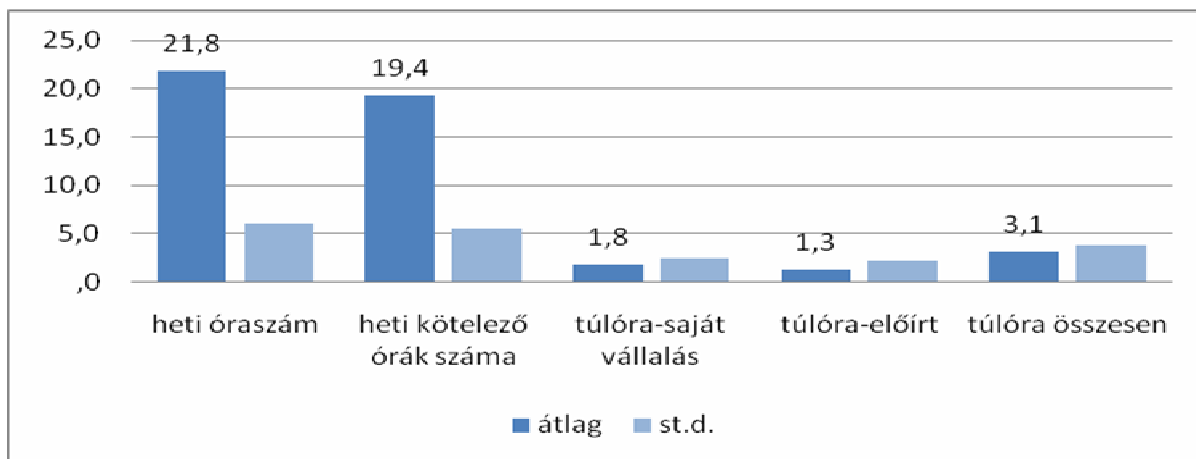

13. ábra – A magánórákat tartó pedagógusok aránya a tanított osztályok típusa szerint (%)
N: 2794

7. A pedagógusok óraszámai, túlórái

A pedagógus munkaterhelés kardinális pontja az óraszámok kérdése. A válaszadó pedagógusok óraszámja átlagosan heti 22 óra, a kötelező órák száma pedig átlagosan 19 óra (14. ábra).

A pedagógusok 66 százalékának van túlórája. Akiknek túlórája van, azok közel háromnegyedének van önként vállalt, 57 százalékának pedig van előírt túlórája vannak. Összesen a túlórázók 30 százalékáról mondható el, hogy mind előírt, mind önként vállalt túlórája is van. A saját vállalt túlórák valamivel magasabbak, mint az előírtak (14. ábra).

14. ábra – A pedagógusok óraszámjai (átlag)

A túlórák átlagának számolásakor a 0 értékeket is figyelembe vettük.

A kormegoszlás szerint az látszik, hogy a fiatalabb korosztályok heti óraszámja és heti kötelező óraszámja is 1.5 órával meghaladja a legidősebbek óraszámát (1. táblázat). A túlórák tekintetében azonban az idősebbek terhei tűnnek nagyobbak, és az is igaz, hogy az idősebbek magasabb arányban vállalnak önkéntes túlórát, vagy rendelkeznek előírt túlórával. A legfiatalabbak körében a túlórázók aránya 55 százalék, a legidősebb korosztályéban viszont 67 százalék.

	Heti óraszám	st.d.	Heti kötelező óraszám	st.d.	Önkéntes túlóra	st.d.	Előírt túlóra	st.d.	Összes túlóra	st.d.
20-29	22,25	5,848	19,82	5,168	1,53	2,535	1,19	2,402	2,63	3,789
30-39	22,77	5,309	20,24	4,766	1,81	2,648	1,47	2,321	3,26	3,865
40-49	21,75	5,870	19,36	5,359	1,78	2,456	1,25	2,125	3,05	3,584
50+	20,93	6,732	18,41	6,358	1,91	2,500	1,20	2,131	3,19	3,906
Összesen	21,84	6,023	19,37	5,541	1,8	2,530	1,29	2,211	3,1	3,776

1. táblázat Az óraszámok megoszlása kor szerint

Túlórák mértéke a 0 túlórát is számításba véve

A heti óraszámok és túlórák száma természetesen különbözik aszerint, hogy teljes vagy részmunkaidőben foglalkoztatott a pedagógus, illetve hogy csökkentett óraszámja van, mint vezetőnek, vagy van valamilyen órakedvezménye. Mégis, a pedagógusok bevallása alapján, a legtöbbet éppen az 1-2 órakedvezménnyel rendelkező pedagógusok tanítanak, ami annak tudható be, hogy körükben az egyik legmagasabb a túlórák száma is (2. táblázat). Ez egyben azt is mutatja, hogy az egy-két órával csökkentett kötelező óraszám nem mérsékli ennek a rétegnek a terhelését, akik – lévén osztályfőnökök vagy szakmai közösség vezetők – kulcsszerepet tölthetnek be az iskola szakmai életében.

Fogl. viszony	Beosztás	Heti ósz.	st.d.	Heti kötelező ósz.	st.d.	Önkéntes tó.	st.d.	Előírt tó.	st.d.	Összes tó.	st.d.
TELJES MUNKADÖBEN	Vezető	9,00	4,736	5,84	4,133	2,53	2,727	1,08	2,068	3,85	4,057
	Pedagógus, nincs ókedv-e	24,30	2,827	22,13	1,006	1,48	2,346	1,19	2,037	2,68	3,437
	Pedagógus, 1-2 ókedv-e van	24,47	2,786	21,62	,930	2,18	2,689	1,59	2,351	3,77	3,961
	Pedagógus, több ókedv-e van	22,93	3,772	19,99	2,985	2,17	2,672	1,36	2,535	3,43	3,933
	Napközis (is)	22,85	3,622	21,21	3,437	1,19	1,978	0,99	1,963	2,3	3,458
RÉSZMUNKAI DÖBEN	Pedagógus	12,90	5,451	11,13	4,601	1,10	2,315	0,94	2,092	1,95	3,288

2. táblázat– Az óraszámok megoszlása beosztás szerint
Túlórák mértéke a 0 túlórát is számításba véve

A pedagógusok programok szerinti csoportosítása után a kombinált szakiskolákban, illetve a vegyes, érettségít adó intézményekben tanító pedagógusok heti óraszámai a legmagasabbak, majd őket követik a csak szakiskolai programban, valamint a csak általános iskolai programban oktatók, végül pedig a hagyományos gimnáziumi képzéseken tanító pedagógusok (3. táblázat).

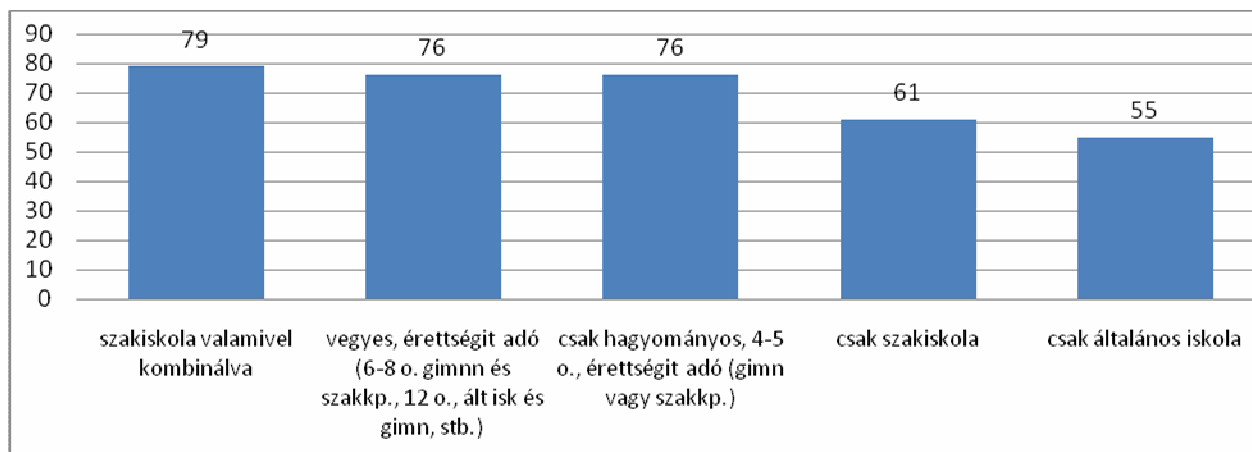
A kötelező óraszámokat tekintve némileg változik a kép. Bár a legmagasabb kötelező óraszámok most is a kombinált szakiskolákban tanítók körében figyelhetők meg, a legalacsonyabbak pedig a hagyományos, érettségít adó képzések tanárainak körében, a második legmagasabb kötelező órásszámmal a csak általános iskolai képzésben tanítók rendelkeznek, majd a vegyes érettségít is adó programokon tanítók, valamint a csak szakiskolai képzésben oktatók.

	Heti óraszám	st.d.	Heti kötelező óraszám	st.d.	Önkéntes túlóra	st.d.	Előírt túlóra	st.d.	összes túlóra	st.d.
csak általános iskola	21,41	5,133	19,92	4,944	1,10	1,873	0,89	1,692	2,07	2,978
csak szakiskola	21,66	7,624	18,72	6,583	2,05	3,007	1,51	2,665	3,76	5,036
csak hagyományos, 4-5 o., érettségít adó (gimn./ szakkp.)	20,68	7,253	17,67	6,936	2,20	2,568	1,31	2,203	3,47	3,453
szakiskola valamivel kombinálva	23,7	5,594	20,01	4,569	2,80	3,144	2,05	2,896	4,64	4,541
vegyes, érettségít adó (6-8 o. gimn. és szakkp., 12 o., ált. isk. és gimn., stb.)	22,49	5,482	19,61	5,044	2,07	2,538	1,46	2,166	3,47	3,533

3. táblázat - Az óraszámok megoszlása programtípusok szerint
Túlórák mértéke a 0 túlórát is számításba véve

Az előírt és önkéntes túlórák átlagos száma szintén a kombinált szakiskolai képzésben tanítók körében a legmagasabb, a legalacsonyabb pedig a csak általános iskolai képzésben dolgozóknál.

Megfigyelhető azonban, hogy miközben az átlagos túlóraszám a csak szakiskolai programban oktatók körében a második legmagasabb, a túlórák jóval kevesebb pedagógus vállán oszlanak meg, hiszen „mindössze” az ilyen programokról válaszoló pedagógusok „mindössze” 61 százaléka van túlórája (15. ábra).

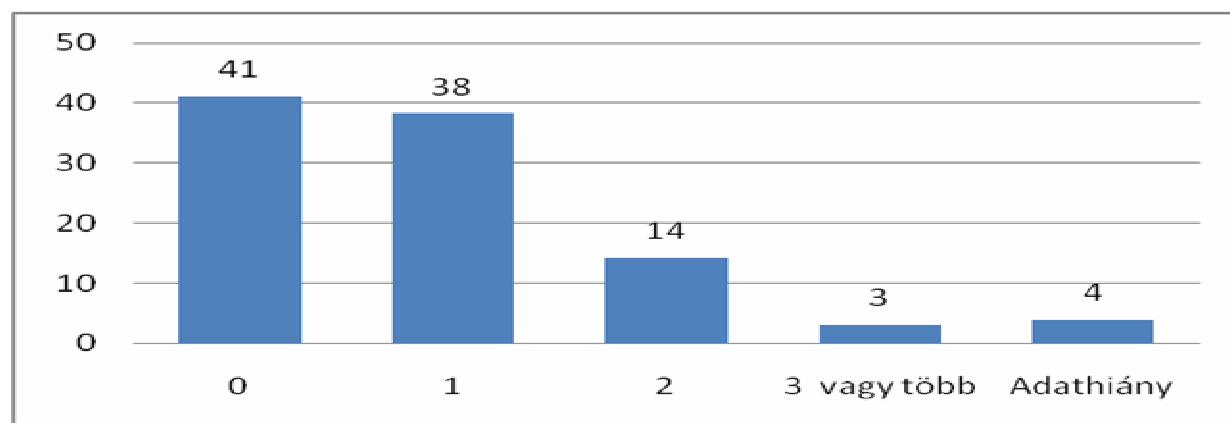

15. ábra – A túlórázó pedagógusok aránya (%)

N: 2807

8. A pedagógusok órakedvezményei

A pedagógusok 41 százaléka nem kap órakedvezményt, 38 százaléuk egy, 14 százaléuk kettő 3 százaléuk pedig ennél is több címen részesül órakedvezményben (16. ábra).

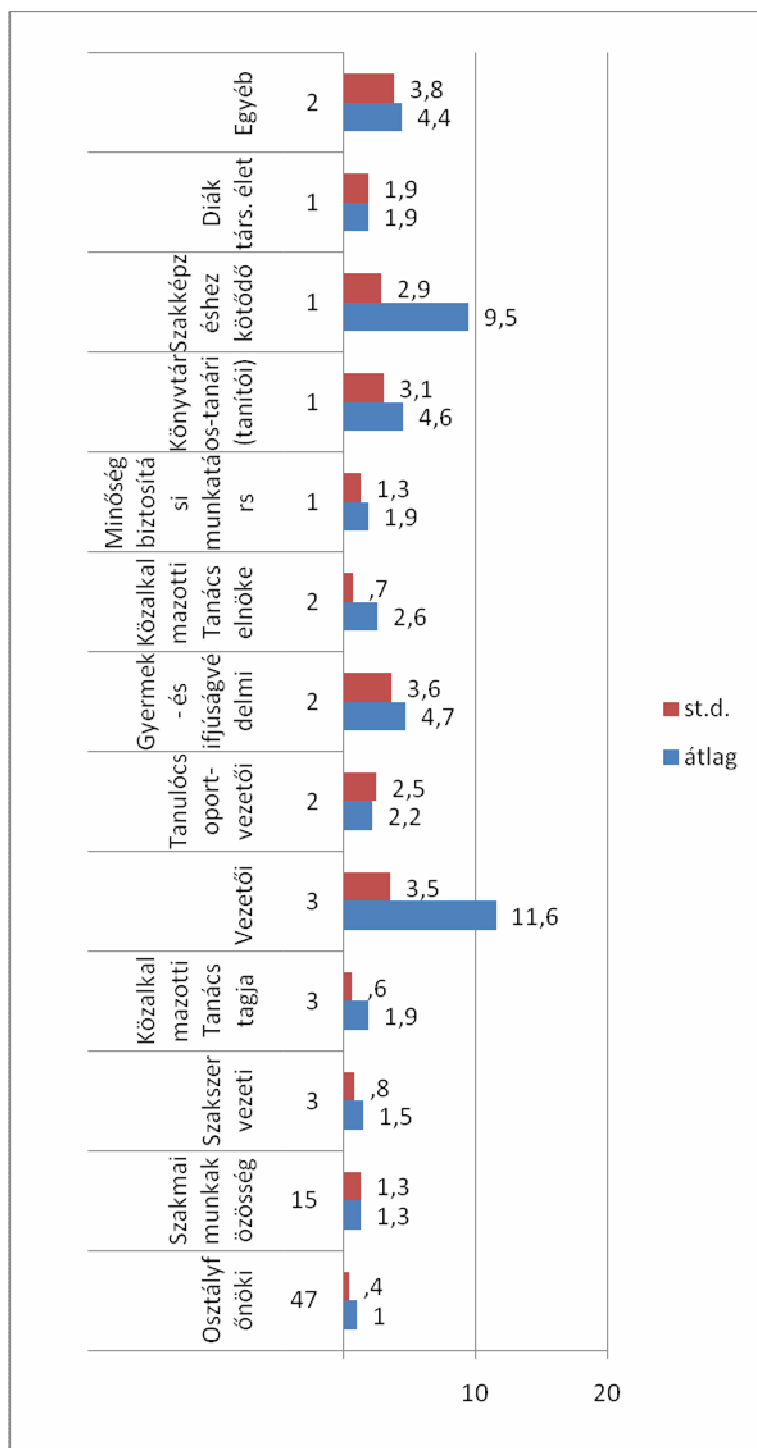
16. ábra – Különböző számú jogcímen órakedvezményben részesülők aránya (%)

N: 2807

A válaszadó pedagógusok közel fele osztályfőnöki jogcímen részesül átlagosan egy órányi órakedvezményben. 15 százalék szakmai munkaközösségi címen átlagosan másfél órányi kedvezményben részesül. Szakszervezeti, közalkalmazotti tanács elnöki / tagi, vezető, tanulócsoport vezetői, gyermek- és ifjúságvédelmi címen 2-3 százalék, minőségbiztosítási munkatársi, könyvtáros tanári, szakképzési, illetve diák társadalmi élet szervezéséhez kötődő jogcímen pedig 1 százalék kap órakedvezményt (17. ábra).

A legtöbb órakedvezményt, átlagosan 11 és fél órát, vezetői jogcímen kaptak az abban részesülők. Szakképzéshez kötődő jogcímen átlagosan 10 órányi órakedvezményről számoltak be a pedagógusok. Gyermek- és ifjúságvédelmi, valamint könyvtáros tanári címen közel 5 órányi kedvezményt jelöltek meg átlagosan a pedagógusok.

A többi, általunk felsorolt és a pedagógusok által említett órakedvezmény típusban jellemzően 1-3 közötti órakedvezményt kapnak az érintett pedagógusok.

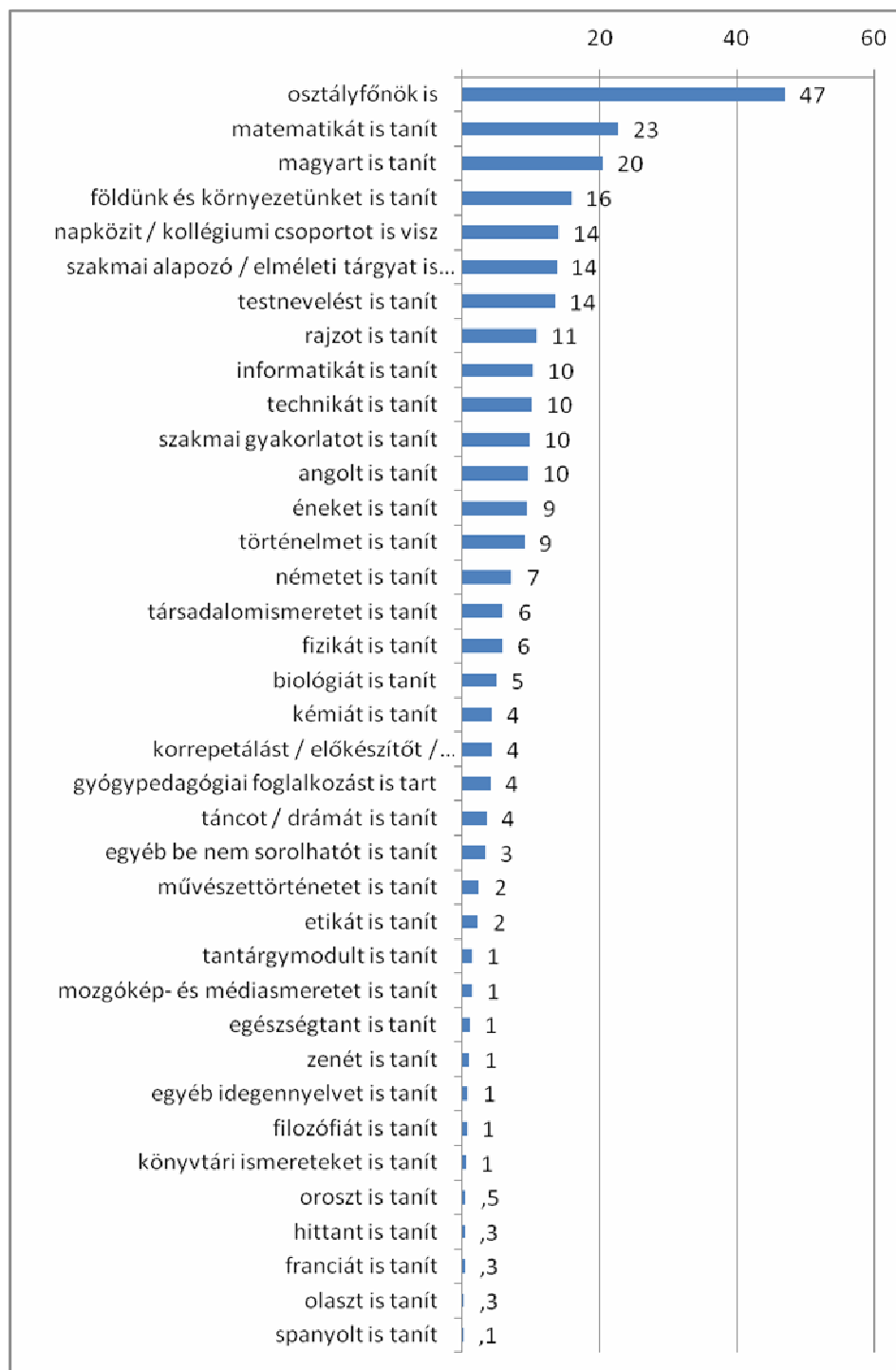
17. ábra – Különböző címen órakedvezményben részesülők aránya (%), valamint az órakedvezmények átlagos mértéke

A pontos elemszámokat ld. a Függelékben

Az órakedvezmények mértékét az intézmények fenntartói szabadon határozzák meg, amit néhány órakedvezmény mértékében a szórások mértéke is jól mutat. A „legnagyobb konszenzus” az osztályfőnöki munkáért és a közalkalmazotti tanácsban folytatott munkákért járó órakedvezmények területén van (ezen órakedvezmények mértékéhez tartozó, piros színnel jelölt szórások ezekben az esetekben a legalacsonyabbak). A szakszervezeti, vezetői, gyermek- és ifjúságvédelmi, könyvtáros, illetve szakképzéshez és diák társadalmi élet szervezéséhez kötődő órakedvezmények esetében nagyobbak a kilengések.

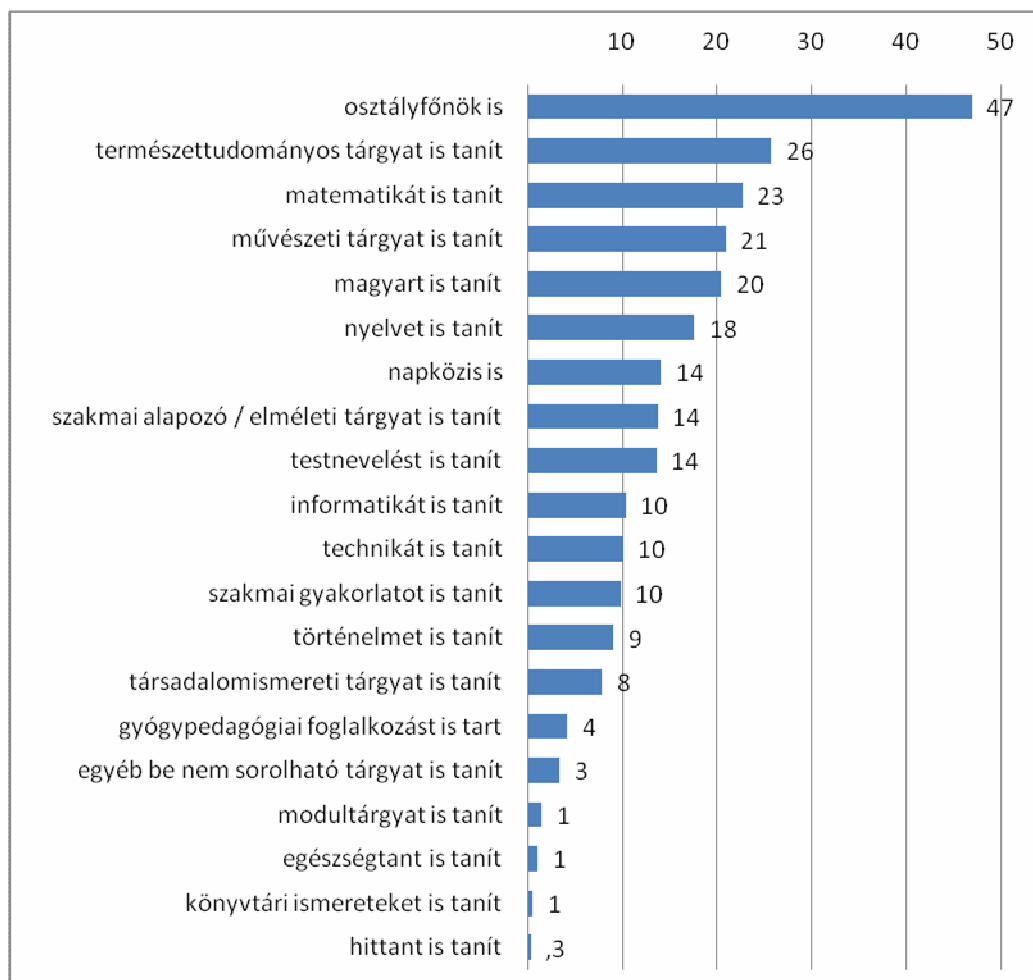
9. A pedagógusok osztálytermi órái, foglalkozásai

Kérdőívünk egy kérdésében arra kértük a pedagógusokat, hogy részletezzék, milyen csoportokban, milyen tantárgyakat oktatnak, milyen óraszámban. Az általunk felsorolt tantárgylista, illetve a pedagógusok által egyéb válaszlehetőségként megjelölt tantárgyak kategorizálása után a 18. ábrán látható eloszlást kaptuk. Eszerint a pedagógusok közel fele osztályfőnök (is), közel negyedük matematikát (is), ötödük magyar (is) tanít. 16 százalék földünk és környezetünk tárgyat (is) oktat, és 10-14 százalék között mozog a napközisek, szakmai tárgyat, testnevelést, rajzot, informatikát, technikát, illetve angolt (is) tanítók aránya. A többi tárgyat a válaszadó pedagógusok kevesebb, mint tizede oktatja.

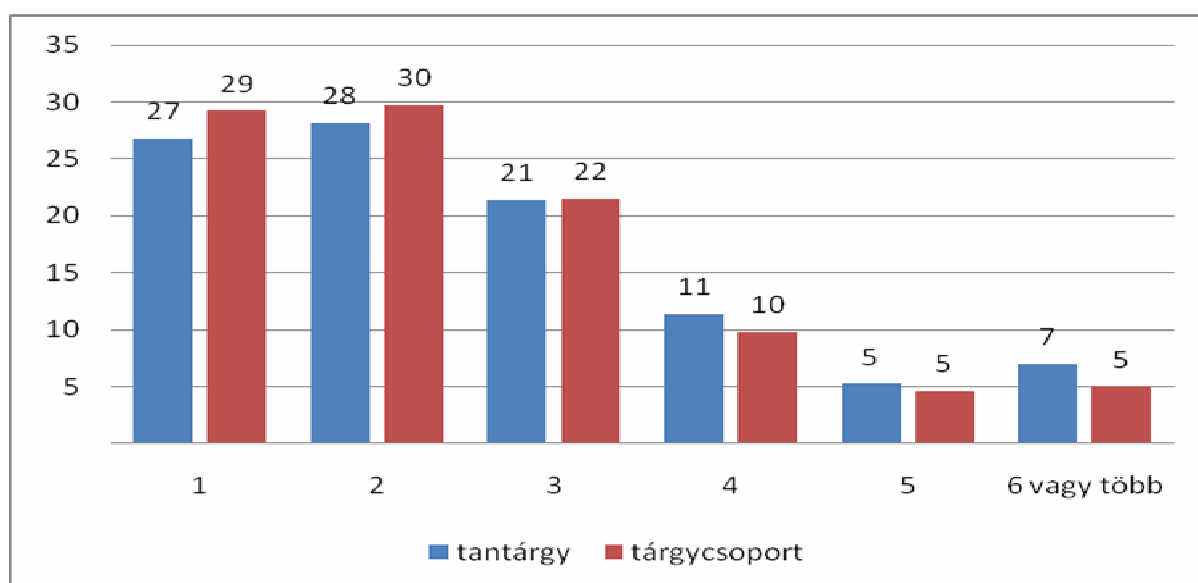
18. ábra – A különböző tantárgyakat tanító pedagógusok aránya (%)

A tantárgyak csoportosítása után valamivel egyszerűbb kép rajzolódik ki, az osztályfőnökök után a pedagógusok közel negyede természettudományos tárgyat, illetve matematikát (is) tanít, ötödük magyart, művészeti tárgyakat, illetve idegen nyelvet (is) tanít (19. ábra).

19. ábra – A különböző tantárgycsoportokat tanító pedagógusok aránya

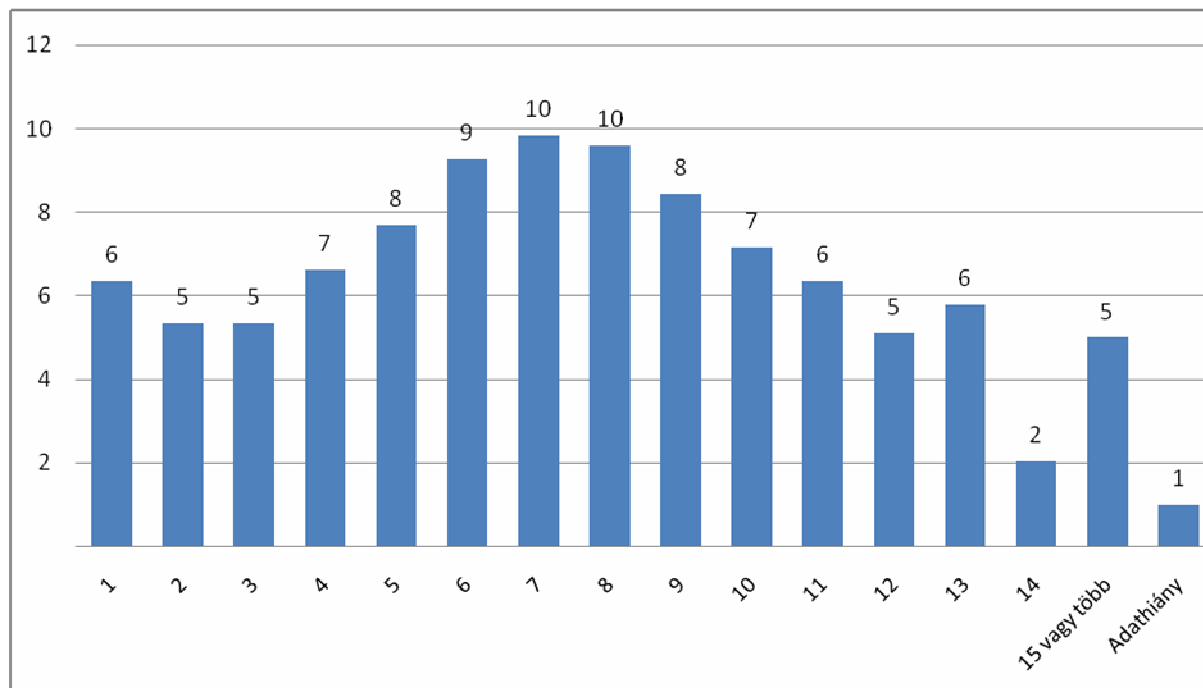
A pedagógusok terhelése eltérő lehet annak függvényében, hogy hányféle tantárgycsoportban oktatnak, hiszen az eltérő tantárgycsoportokra való felkészülés időigénye nagyban eltérhet. Eredményeink szerint a pedagógusok 30 százaléka egy-kettő, kicsivel több mint ötöde három tantárgycsoportban is tart órákat, és szintén ötöde 4 vagy több csoportban (20. ábra).

20. ábra – A pedagógusok aránya szerint, hogy hány tantárgycsoportban tanítanak (%)

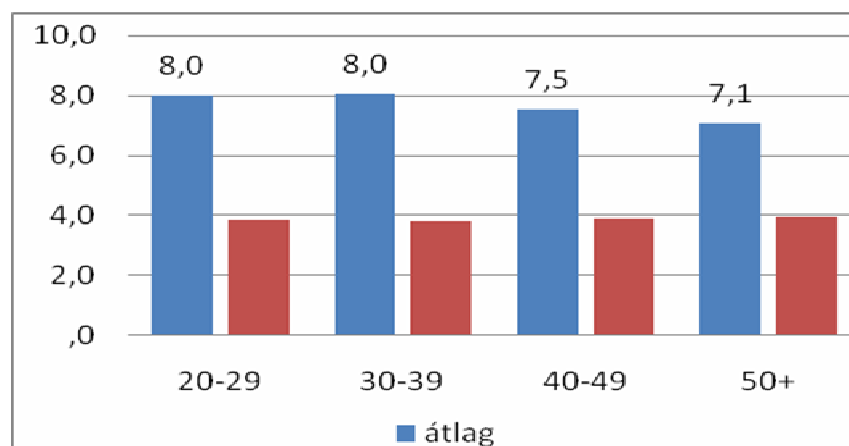
N: 2757

A pedagógusok munkaterhelését a tanított tárgycsoportok mellett befolyásolja az is, hogy hány tanulócsoporthat tanítanak. Több csoporttal való találkozás több váltást jelent a pedagógiai munkában. A pedagógusok átlagosan 7-8 csoporttal foglalkoznak egy héten, de a pedagógusok közel 40 százaléka ennél több csoporttal foglalkozik (21. ábra).

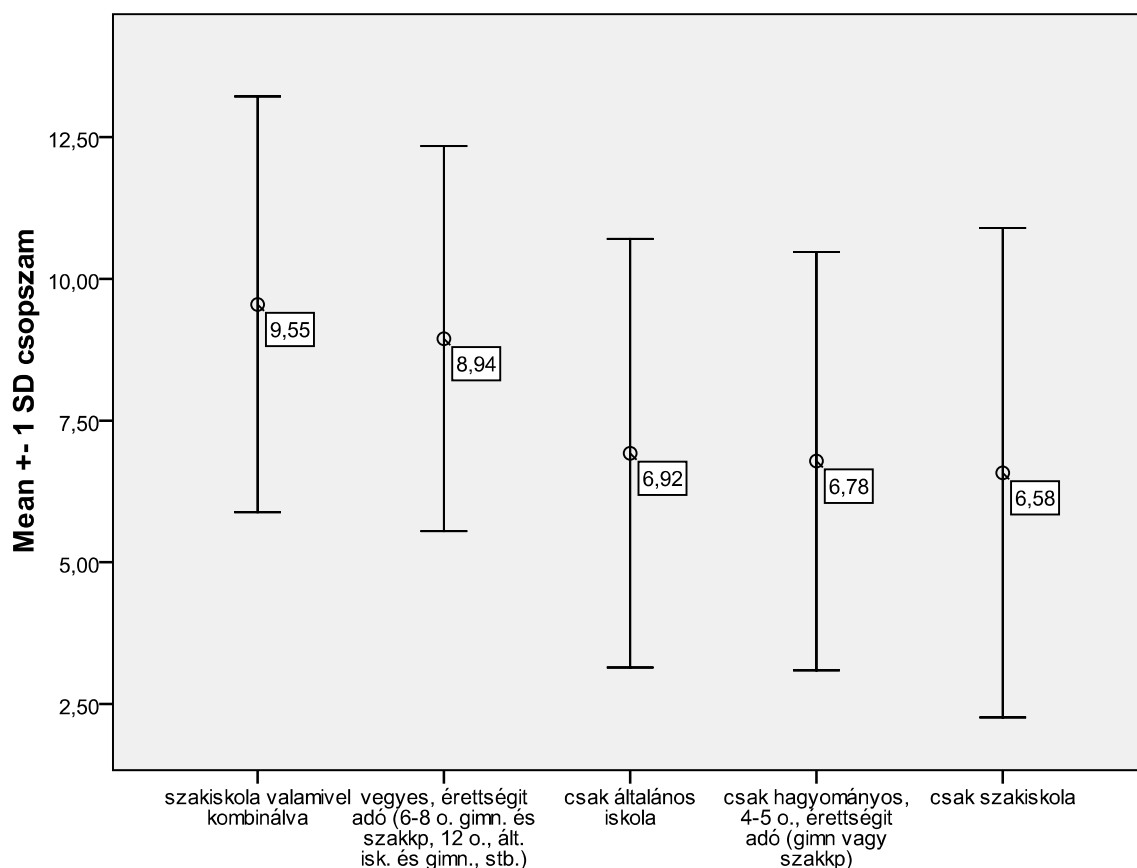
21. ábra – A pedagógusok aránya szerint, hogy hány tanulócsoporthat tanítanak (%)
N: 2807

A korcsoportos megoszlás mentén vizsgálva úgy tűnik, hogy a két legfiatalabb korosztály átlagosan 1-gyel több csoporttal foglalkozik, mint a legidősebbek (22. ábra).

22. ábra – A tanulócsoporthat átlagos száma korcsoportonként (db)
N: 2782

A tanárok programtípus szerinti csoportosítása mentén pedig a kombinált programokkal rendelkező iskolákban tanító tanárok körében a legnagyobb az egy pedagógusra jutó csoportok száma (23. ábra).

23. ábra - A tanulócsoportok átlagos száma programtípusonként (db)
N: 2872

10. Tanításon kívüli feladatok heti átlagos időtartama

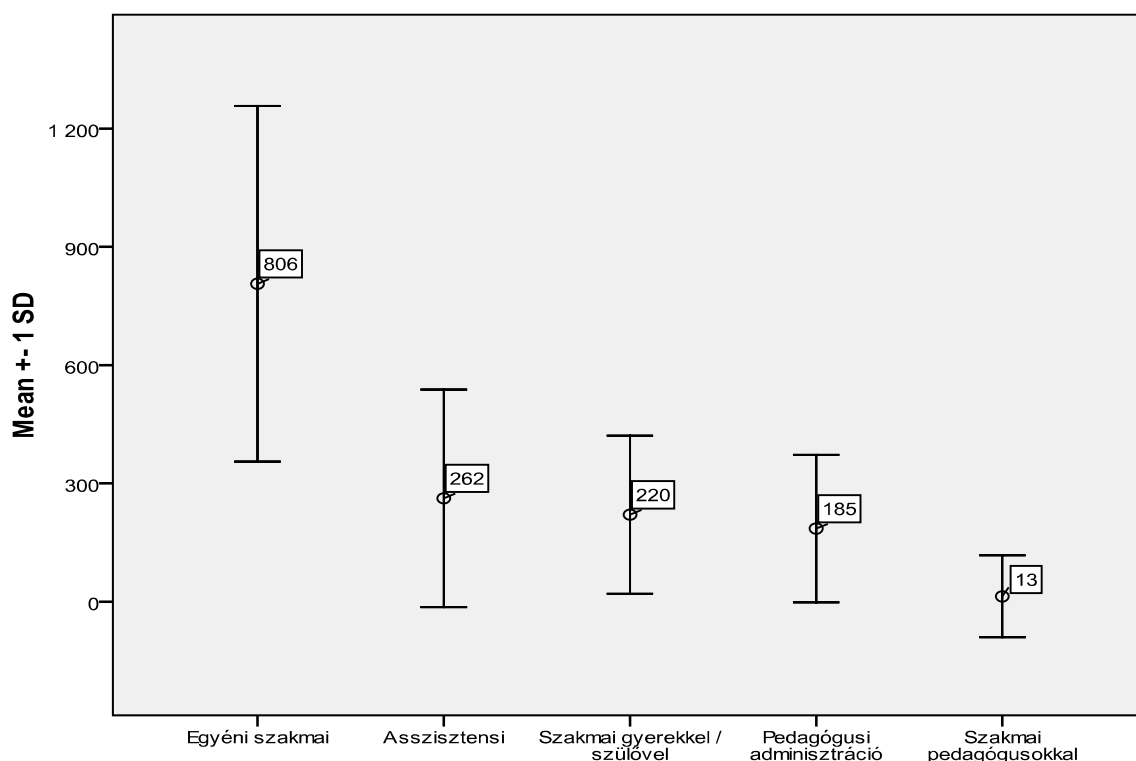
A pedagógusokat arra is megkértük, hogy mondják meg, átlagosan hány percet töltenek hetente bizonyos tevékenységekkel. A tevékenységek között szerepeltek olyanok, melyek diákokkal kapcsolatos tevékenységek, olyanok melyek pedagógusi adminisztrációval kapcsolatosak, szervezési feladatok stb. Az egyes tevékenységeket öt nagyobb csoportba soroltuk (4. táblázat).

Tevékenységcsoport	Tevékenységek
Pedagógiai adminisztráció	naplótöltés, fejlődési napló vezetése, szakvezetői feladatok, vizsga / versenyszervezés (tanári oldalról), munkaközösségi feladatok, vezetőtanári tevékenység, iskolai dokumentumok készítése stb.
Asszisztensi típusú tevékenység	kimutatások készítése, programszervezés, hatósági kapcsolattartás, médiával / testvériskolával stb. való kapcsolattartás,

	karbantartás, leltár, szertárgondozás, ügyeleti feladatok, tanterem előkészítése, rendezése, gyermek- és ifj. védelmi munka, pályázatfigyelés, könyvtári tevékenység, teremdekorálás, faliújság, iskolai weboldal karbantartása, anyagbeszerzés, stb.
Szakmai egyéni	felkészülés tanóra, tanulók értékelése, fogadóórai előkészület, továbbképzés, szakirodalom olvasása, innovációban való részvétel stb.
Szakmai tevékenység gyermekkel / szülővel	diákok felkészítése versenyre, műsorra, tanulóval való külön nevelési foglalkozás, családlátogatás, tehetség gondozás, sportkör, szakkör, diákönkormányzat, kiránduláson, iskolai programon való részvétel a tanulókkal stb.
Pedagógusközösséggel kapcsolatos tevékenységek	osztályozó értekezlet, pedagógusi értekezlet, óralátogatás, vezetői feladatok (megbeszélések, értekezletek) stb.

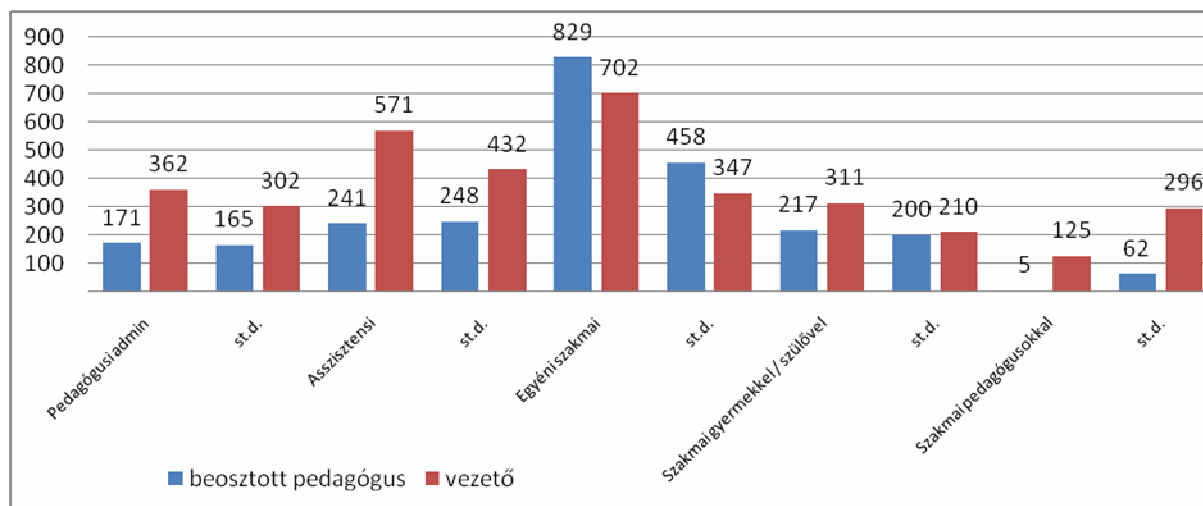
4. táblázat – Az egyes pedagógusi tevékenységek kategorizálása

Az adatok első áttekintése után úgy tűnik, hogy a pedagógusok órára készüléssel, tanulóértékeléssel stb. töltik a legtöbb időt. Ez heti átlagban közel 14 órát jelent. A következő legnagyobb időigényű tevékenységcsoport az asszisztensi jellegű tevékenységek csoportja, vagyis az olyan szervezési, illetve nem szigorúan pedagógiai jellegű adminisztratív tevékenységek csoportja, amelyek végzéséhez nem feltétlenül szükséges pedagógusi előképzettség. Ezek a tevékenységek 4 és fél órát tesznek ki átlagosan egy héten. A gyermekekkel / szülőkkel való külön foglalkozás ennél valamivel kevesebb, heti átlagban közel 3 és fél óra. Pedagógusi adminisztráció átlagosan heti 3 óra, a pedagógusok egymással folytatott szakmai kontaktja viszont minimális átlagos időtartamot vesz el a hétből. A nagy szórásértékek azonban minden tevékenységcsoportnál jelzik, hogy pedagógusonként nagyon nagy eltérések vannak (24. ábra).

24. ábra – Az egyes tevékenységekkel töltött heti átlagos idő (perc / hét)
A pontos elemszámokat ld. a Függelékben

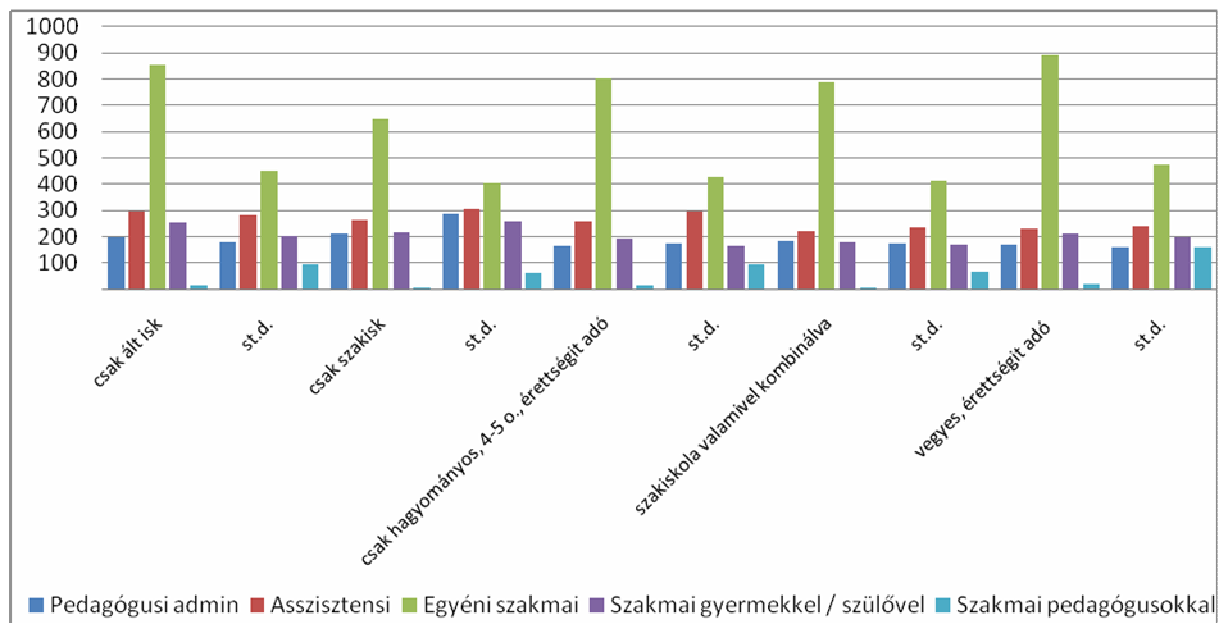
Az egyes tevékenységek különböző időtartamot jelentenek például aszerint, hogy az illető beosztott pedagógus vagy esetleg vezetői funkciót tölt be. A beosztott pedagógusok hetente átlagosan több időt töltenek egyéni szakmai tevékenységekkel, viszont minden egyéb tevékenységet a vezetők végeznek nagyobb időkeretben (25. ábra).

25. ábra - Az egyes tevékenységcsoportokra fordított heti időtartam (perc) a válaszadók beosztása szerint
N: 2807

A programtípusok szerinti bontást tekintve is fellelhető néhány különbség. Legkevesebb időt a csak szakiskolai programokon oktatók töltenek egyéni szakmai tevékenységgel, míg a legtöbbet a vegyes, érettségít adó programokon oktatók töltik ilyen feladatokkal. A pedagógusi adminisztráció nagyjából hasonló időt vesz igénybe az egyes programtípusokon oktatók körében, bár a hagyományos gimnáziumok és a vegyes, érettségít adó képzések

pedagógusainak eredményei valamivel az átlagos időtartam alatt helyezkednek el. A gyermekkel, szülővel kapcsolatos tevékenység az általános iskolában oktatók körében a legidőigényesebb. Az asszisztensi feladatok a csak általános iskolában, csak szakiskolában, illetve a hagyományos gimnáziumok pedagógusai esetében a legmagasabbak. A legkisebb időtartam pedig minden esetben a többi pedagógussal töltött szakmai tevékenységet jellemzi (26. ábra).

26. ábra- Az egyes tevékenységcsoportokra fordított heti időtartam (perc) aszerint, hogy a pedagógus milyen programon tanít

N: 2807